

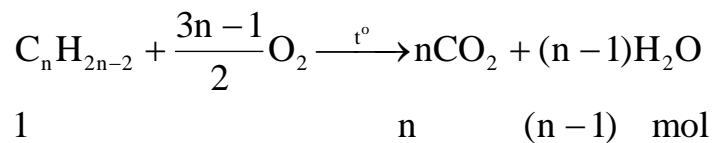
BÀI TẬP VỀ PHẢN ỨNG OXI HÓA ANKIN

A. Phương pháp giải.

- Công thức tổng quát của ankin là C_nH_{2n-2} ($n \geq 2$).

1. Phản ứng oxi hóa hoàn toàn:

- Phương trình đốt cháy:

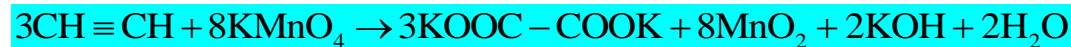
$$\Rightarrow n_{\text{CO}_2} > n_{\text{H}_2\text{O}}; n_{\text{ankin}} = n_{\text{CO}_2} - n_{\text{H}_2\text{O}}$$

- Ngoài ra, kết hợp thêm các định luật bảo toàn khối lượng, bảo toàn nguyên tố vào giải bài tập.

2. Phản ứng oxi hóa không hoàn toàn:

Ankin có khả năng làm mất màu dung dịch thuốc tím (KMnO_4).

Ví dụ:

B. Ví dụ minh họa

Ví dụ 1: Đốt cháy hoàn toàn một ankin X có thể khí thu được CO_2 và H_2O có tổng khối lượng là 23 gam. Nếu cho sản phẩm cháy đi qua dung dịch $\text{Ca}(\text{OH})_2$ dư, thu được 40 gam kết tủa. Công thức của X là

- A. C_5H_8 .
B. C_3H_4 .
C. C_2H_2 .
D. C_4H_6 .

Hướng dẫn giải:

$$n_{\text{CO}_2} = n_{\downarrow} = 40:100 = 0,4 \text{ mol}$$

$$m_{\text{CO}_2} + m_{\text{H}_2\text{O}} = 23 \Leftrightarrow 44n_{\text{CO}_2} + 18n_{\text{H}_2\text{O}} = 23$$

$$\Leftrightarrow 44,0,4 + 18n_{\text{H}_2\text{O}} = 23 \Rightarrow n_{\text{H}_2\text{O}} = 0,3\text{mol}$$

$$n_{\text{ankin}} = n_{\text{CO}_2} - n_{\text{H}_2\text{O}} = 0,4 - 0,3 = 0,1 \text{ mol}$$

$$\bar{C} = \frac{0,4}{0,1} = 4; \bar{H} = \frac{0,3.2}{0,1} = 6$$

$$\Rightarrow \text{C}_4\text{H}_6$$

Đáp án D

Ví dụ 2: Đốt cháy hoàn toàn hidrocarbon X, dẫn toàn bộ sản phẩm lần lượt đi qua bình 1 đựng H_2SO_4 dư, bình 2 đựng 400ml dd $\text{Ca}(\text{OH})_2$ 0,5M, bình 2 không có khí thoát ra. Kết thúc phản ứng thấy khối lượng bình 1 tăng lên 3,6 gam, bình 2 có 10 gam kết tủa trắng. Công thức phân tử của X là

- A. C_3H_4
- B. C_2H_2
- C. C_2H_4
- D. C_3H_6

Hướng dẫn giải:

$$n_{\text{Ca}(\text{OH})_2} = 0,5 \cdot 0,4 = 0,2 \text{ mol}$$

- Khối lượng bình 1 tăng là khối lượng của H_2O : $n_{\text{H}_2\text{O}} = 3,6 : 18 = 0,2 \text{ mol}$
- Số mol CaCO_3 :

$$n_{\text{CaCO}_3} = 10 : 100 = 0,1 \text{ mol}$$

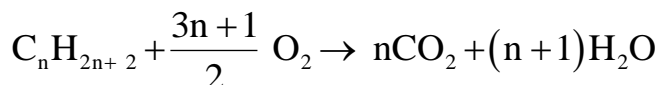
- **TH1:** Khí CO_2 đi vào bình 2 chỉ sinh ra CaCO_3 :

$$n_{\text{CO}_2} = n_{\text{CaCO}_3} = 0,1 \text{ mol}$$

$n_{\text{H}_2\text{O}} > n_{\text{CO}_2} \Rightarrow$ hidrocarbon X là ankan.

Số mol ankan là: $n_{\text{ankan}} = 0,2 - 0,1 = 0,1 \text{ mol}$.

Phương trình đốt cháy:

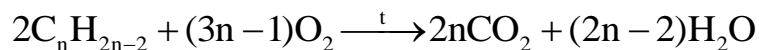
$$0,1 \qquad \qquad \qquad 0,1 \text{ mol}$$

Ta có: $0,1n = 0,1 \Rightarrow n = 1$. Vậy công thức phân tử của X là CH_4

TH2: Khí CO_2 đi vào bình 2 tạo ra 2 muối là CaCO_3 và $\text{Ca}(\text{HCO}_3)_2$

- Bảo toàn nguyên tố Ca: $n_{\text{Ca}(\text{HCO}_3)_2} = 0,2 - 0,1 = 0,1 \text{ mol}$
- Bảo toàn nguyên tố C ta có: $n_{\text{CO}_2} = 0,1 \cdot 2 + 0,1 = 0,3 \text{ mol}$
- $n_{\text{CO}_2} > n_{\text{H}_2\text{O}} \Rightarrow$ Hidrocarbon là ankin

- Phương trình đốt cháy:

- Số mol ankin là: $n_{\text{ankin}} = 0,3 - 0,2 = 0,1 \text{ mol}$

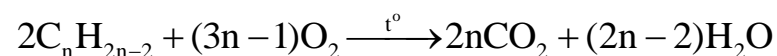
- Theo phương trình ta có: $0,1n = 0,3 \Rightarrow n = 3$.
- Vậy công thức phân tử của ankin là: C_3H_4

Đáp án A

Ví dụ 3: Đốt cháy 8 gam ankin X, rồi hấp thụ hoàn toàn sản phẩm cháy vào dung dịch $Ca(OH)_2$ dư, thu được 60 gam kết tủa. Công thức phân tử của X là:

- A. C_2H_2
- B. C_3H_4
- C. C_5H_8
- D. C_4H_6

Hướng dẫn giải:

$$n_{CO_2} = n_{CaCO_3} = 0,6 \text{ mol} \Rightarrow M_X = \frac{8}{0,6/n} = \frac{8n}{0,6}$$

$$\Rightarrow 14n - 2 = \frac{40n}{3} \Rightarrow n = 3$$

Đáp án B

C. Bài tập tự luyện

Câu 1: Đốt cháy hoàn toàn hỗn hợp M gồm một ankan X và một ankin Y, thu được số mol CO_2 bằng số mol H_2O . Thành phần phần trăm về số mol của X và Y trong hỗn hợp M lần lượt là

- A. 75% và 25%.
- B. 20% và 80%
- C. 50% và 50%
- D. 80% và 20%

Hướng dẫn giải:

$$n_{H_2O(X)} + n_{H_2O(Y)} = n_{CO_2(X)} + n_{CO_2(Y)}$$

$$\rightarrow n_{H_2O(X)} - n_{CO_2(X)} = n_{CO_2(Y)} - n_{H_2O(Y)}$$

$$\rightarrow n_X = n_Y$$

$$\rightarrow \%n_X = \%n_Y = 50\%$$

Đáp án C

Câu 2: Đốt cháy hoàn toàn hỗn hợp X gồm 2 ankin có tỉ lệ mol 1:1 thì thu được 15,68 lít CO_2 (đktc) và 9,0 gam H_2O . Công thức của 2 ankin là

A. C_4H_6 và C_5H_8

B. C_2H_2 và C_3H_4

C. C_3H_4 và C_5H_8

D. C_3H_4 và C_4H_6

Hướng dẫn giải:

$$n_{CO_2} = \frac{15,68}{22,4} = 0,7 \text{ mol}; n_{H_2O} = \frac{9}{18} = 0,5 \text{ mol}$$

$$n_X = 0,7 - 0,5 = 0,2 \text{ mol} \Rightarrow \text{mỗi ankin có } 0,1 \text{ mol}$$

Gọi công thức phân tử của 2 ankin là C_nH_{2n-2} và C_mH_{2m-2}

Bảo toàn nguyên tố C ta có: $n + m = 7$

Nên đáp án D thỏa mãn đề bài.

Đáp án D

Câu 3: Đốt cháy hoàn toàn m gam ankin X thu được m gam nước. Công thức phân tử của X là

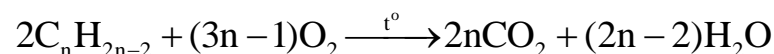
A. C_3H_4

B. C_5H_8

C. C_3H_4

D. C_4H_6

Hướng dẫn giải:

$$n_{C_nH_{2n-2}} = \frac{m}{12n+2n-2} = \frac{m}{14n-2}; n_{H_2O} = \frac{m}{18}$$

Ta có:

$$n_{H_2O} = (n-1)n_{C_nH_{2n-2}}$$

$$\Leftrightarrow \frac{m}{18} = (n-1) \frac{m}{14n-2}$$

$$\Rightarrow n = 4$$

$$\Rightarrow X: C_4H_6$$

Đáp án D

Câu 4: Đốt cháy hoàn toàn 1 lít hỗn hợp khí gồm C_2H_2 và hidrocarbon A sinh ra 2 lít khí CO_2 và 2 lít H_2O (các thể tích khí và hơi đo ở cùng điều kiện về nhiệt độ và áp suất). Công thức phân tử của A là

A. C_2H_6

B. CH_4

C. C_2H_4

D. C_3H_8

Hướng dẫn giải:

$$\bar{C} = \frac{n_{CO_2}}{n_{hh}} = \frac{V_{CO_2}}{V_{hh}} = 2$$

Mà C_2H_2 có 2 nguyên tử C nên X cũng có 2 nguyên tử C.

$$\bar{H} = \frac{2n_{H_2O}}{n_{hh}} = 4$$

Mà C_2H_2 có 2 nguyên tử H nên X có 6 nguyên tử H.

Vậy X là C_2H_6

Đáp án A

Câu 5: Hỗn hợp X có tỉ khối so với H_2 là 21,2 gồm propan, propen và propin. Khi đốt cháy hoàn toàn 0,1 mol X, tổng khối lượng của CO_2 và H_2O thu được là

A. 20,40 gam.

B. 18,60 gam.

C. 16,80 gam.

D. 18,96 gam.

Hướng dẫn giải:

X gồm C_3H_8 , C_3H_6 , C_3H_4 ; $M_x = 21,2 \cdot 2 = 42,4$

$$m_X = 0,1 \cdot 42,4 = 4,24 \text{ g}$$

$$n_{CO_2} = 3n_X = 0,3 \text{ mol} \rightarrow n_C = 0,3 \text{ mol} \Rightarrow m_C = 3,6 \text{ g}$$

$$\Rightarrow n_H = \frac{4,24 - 3,6}{1} = 0,64 \text{ mol}$$

$$\Rightarrow m_{CO_2} + m_{H_2O} = 0,3 \cdot 44 + \frac{0,64}{2} \cdot 18 = 18,96 \text{ g}$$

Đáp án D

Câu 6: Hỗn hợp khí X gồm etilen, metan, propin và vinylaxetilen có tỉ khối với H_2 là 17. Đốt cháy hoàn toàn 0,05 mol hỗn hợp X rồi hấp thụ toàn bộ sản phẩm cháy vào bình đựng $Ca(OH)_2$ dư thì khối lượng bình tăng thêm m gam. Giá trị m là

A. 7,3.

B. 3,39.

C. 6,6.

D. 5,85.

Hướng dẫn giải:

X gồm C_2H_4 , CH_4 , C_3H_4 , C_4H_4 (số nguyên tử H đều bằng 4)

$$n_{H_2O} = 2n_x = 2.0,05 = 0,1\text{mol}; d_{x/H_2} = 17 \rightarrow \overline{M}_x = 34$$

$$\rightarrow m_x = 0,05.34 = 1,7\text{g} \rightarrow m_C = m_x - m_H = 1,7 - 0,1.2 = 1,5\text{g}$$

$$\rightarrow n_C = 0,125\text{mol}$$

$$\Rightarrow m = m_{CO_2} + m_{H_2O} = 0,125.44 + 0,1.18 = 7,3\text{g}$$

Đáp án A

Câu 7: Một hợp chất gồm 2 ankin khi đốt cháy cho ra 13,2 gam CO_2 và 3,6 gam H_2O . Khối lượng brom có thể cộng vào hỗn hợp trên là

A. 16 gam.

B. 24 gam.

C. 32 gam.

D. 36 gam.

Hướng dẫn giải:

$$n_{CO_2} = 0,3\text{mol}; n_{H_2O} = 0,2\text{mol}$$

$$\Rightarrow n_{\text{ankin}} = 0,3 - 0,2 = 0,1\text{mol}$$

$$n_{\text{Brom}} = 2.n_{\text{ankin}} = 0,2\text{ mol}$$

$$\Rightarrow m_{\text{brom}} = 0,2.160 = 32\text{ g}$$

Đáp án C

Câu 8: Hỗn hợp X có tỷ khối so với H_2 là 13,7 gồm etan, eten, etin. Đốt cháy hoàn toàn 0,1 mol X, toàn bộ sản phẩm cháy cho qua bình đựng dung dịch H_2SO_4 đặc thấy khối lượng bình tăng m (g). Xác định m?

A. 3,6 g

B. 2,04 g

C. 3,06 g

D. 5,3 g

Hướng dẫn giải:

$$M_x = 13,7.2 = 27,4 \Rightarrow m_x = 27,4.0,1 = 2,74\text{g}$$

Do etan, eten, etin đều có 2 nguyên tử cacbon nên

$$n_C = n_{CO_2} = 2n_X = 0,2 \text{ mol}$$

$$n_H = \frac{2,74 - 0,2 \cdot 12}{1} = 0,34 \text{ mol} \Rightarrow n_{H_2O} = 0,17 \text{ mol}$$

$$\Rightarrow m_{H_2O} = 0,17 \cdot 18 = 3,06 \text{ g}$$

Khối lượng bình tăng chính là khối lượng của nước.

Đáp án C

Câu 9: Hỗn hợp X gồm 0,1 mol C_2H_2 ; 0,15 mol C_2H_4 ; 0,2 mol C_2H_6 và 0,3 mol H_2 . Đun nóng hỗn hợp X với Ni, xúc tác một thời gian thu được hỗn hợp Y. Đốt cháy hoàn toàn Y thu được số gam CO_2 và H_2O lần lượt là:

A. 23,4 g và 39,4 g

B. 39,6 g và 23,4 g

C. 19,8 g và 11,7 g

D. 11,7 g và 19,8 g

Hướng dẫn giải:

Đốt cháy Y cũng chính là đốt cháy X

Bảo toàn nguyên tố C:

$$\begin{aligned} n_{CO_2} &= 2.n_{C_2H_2} + 2.n_{C_2H_4} + 2.n_{C_2H_6} \\ &= 2 \cdot 0,1 + 2 \cdot 0,15 + 2 \cdot 0,2 = 0,9 \text{ mol} \end{aligned}$$

$$\Rightarrow m_{CO_2} = 39,6 \text{ gam}$$

Bảo toàn nguyên tố H:

$$n_{H_2O} = n_{C_2H_2} + 2.n_{C_2H_4} + 3.n_{C_2H_6} + n_{H_2} = 1,3 \text{ mol}$$

$$\Rightarrow m_{H_2O} = 23,4 \text{ gam}$$

Đáp án B

Câu 10: Đốt cháy m gam hỗn hợp C_2H_6 , C_3H_4 , C_3H_8 , C_4H_{10} được 35,2 gam CO_2 và 21,6 gam H_2O . Giá trị của m là

A. 14,4.

B. 10,8.

C. 12.

D. 56,8.

Hướng dẫn giải:

$$n_{\text{CO}_2} = 0,8\text{mol} \Rightarrow n_{\text{C}} = 0,8\text{mol} \Rightarrow m_{\text{C}} = 0,8.12 = 9,6\text{g}$$

$$n_{\text{H}_2\text{O}} = 1,2\text{mol} \Rightarrow n_{\text{H}} = 2,4\text{mol} \Rightarrow m_{\text{H}} = 2,4\text{g}$$

$$m = m_{\text{C}} + m_{\text{H}} = 12\text{g}$$

Đáp án C